

et filios suos abdicauit/hic custodiet uerba tua. et testa
 mentum tuum obseruabit. Illi ergo ueri eius et manifesti eius/qui
 nihil in corde doli habeant. nihil fraudis occultent.
 sed uerba eius custodiant. et in corde suo conferant/
 sicut conferebat et Maria. qui suos parentes officio
 suo non nouerint preferendos. qui uolutores oderint
 castitatis. pudicitie uiscantur iniuriam. nouerint
 officiorum tempora. quod maius/quod minus sit. quod
 cui aptum tempore est. et ut id solum sequatur/quod
 honestum est. sane ubi duo honesta/ id quod honesti
 us est/preponendum putent. hi iure benedicti. Si
 quis ergo manifeste iustitias dei/incensum ponat/ be
 nedic domine uirtutem ipsius. opera manuum eius sus
 cipe. ut gratiam prophetice benedictionis inueniat.

Ambrosii doctoris eximii Liber primus in quo de
 Honesto/Officiisque a fontibus quattuor honesti ex
 oris differitur/Finit feliciter.

Secundus in quo de utili/Officiisque ad uitam con
 sequendum beatam ualibus disputatur/incipit. et in
 duos diuiditur Tractatus.

Tractatus primus ostendens solas uirtutes ani
 mi/non corporis et externa que putantur bona / alt
 quid afferre utilitatis ad uitam beatam/sex continet
 capitula.

Capitulum primum duas habens partes.

Superiore libro / de Officiis tractaui
mus que conuenire honestati arbitra
remur. in qua vitā beatam positā esse
nulli dubitauerunt. quā scriptura ap
pellat vitā eternā. Tantus enim splē
dor honestatis est / vt beatā vitā effi
ciant / trāquillitas conscientie / ⁊ securitas innocentie.
Et ideo sicut exortus sol / lune globum ⁊ cetera stella
rum abscondit lumina / ita fulgor honestatis / vbi ve
ro ⁊ incorrupto vibrat decore / cetera que putantur
bona / secundū voluptatē corporis / aut secundū secu
lū clara ⁊ illustria / obumbrat.

Beata plane / que nō alienis estimat̄ iudiciis. sed
domesticis percipit̄ sensibus / tāq̄ sui iudex. Neq̄ enī
populares opiniones / pro mercede aliqua requirit /
neq̄ p̄ supplicio pauet. Itaq̄ quo minus sequit̄ glo
riā / eomagis super eam imminet. Nam qui gloriam
requirūt / his ea merces p̄sentiū umbra futuroꝝ ē / q̄
ipediat vitā eternā. Quod in euāgelio scriptū ē. Amē
dico vobis / perceperūt mercedē suā. De his scilicet / q̄
velut tuba canēdo / vulgarē liberalitatē suā quā faci
ūt circa pauperes / gestiūt. Similiter ⁊ de ieiunio. quod
ostentatōis cā faciūt. Habent (inqt) mercedē suā. Ho
nestatis igit̄ est / vel misericordiā facere / vel ieiuniū
deferre. in abscondito. vt mercedē videaris a solo deo
tuo q̄rere. nō etiā ab hōibus. Nā qui ab hōibꝝ q̄rit /
habet mercedē suā. Qui aut̄ a deo / habet vitā eternā /
quā prestare nō p̄t / nisi autor eternitatis. Sicut illō
ē. Amen dico tibi / hodie mecū eris in paradiso. Vnde
expressi9 / scriptura vitā eternā appellauit eā que sit
beata / vt nō hominū opinionibus estimandum relin
queretur / sed diuino iudicio committeretur.

Capitulum sec
Itaq̄ philoso
to poluerit
vt Merilla. Gal
mirabiliter laud
mū boni polue
lauauerunt. Al
Alu / vt Callip
cari fani / vt al
coloris. Coloris
non possit esse be
num homin / que
exofrastra ⁊ cete
et honestate vitā
uine etiā corpor
Scriptura aut̄ di
sunt diuinitatis /
veriusq̄ assertio
Nā ⁊ de scientia i
tem vitā eternā /
⁊ que misisti Jelu
pōdit. Omnis que
sorores / aut patr
hos / aut agros p
cipiet. ⁊ vitam e
⁊ ne estimet be
euāgelio p̄dicat
etia / ⁊ exofrastr
steriores propbet
nomen audiret / p
uocatur expressi9
quam tu erudiers

Capitulum secundum Tres habens partes.

ITaq̃ philosophi / vitam beatam / alii in nō dolē
do posuerūt. vt Hieronimus. Alii in rerū sciētia
vt Herillus. Sui audiens ab Aristotele / ⁊ theofrasto
mirabiliter laudatā esse rerū sciētiā / solā eā q̃ si sum
mū bonū posuit. cū illi / eā q̃ si bonū / nō q̃ si solū bonū
laudauerunt. Alii voluptatē dixerunt. vt Epicur⁹ .
Alii / vt Callipho / ⁊ post eum Diodorus / ita interpre
tari sunt / vt alter ad voluptatē / alter ad vacuitatem
doloris: cōfortiū honestatis adiungerent / q̃ sine ea
non possit esse beata vita. Zenon stoicus / solū ⁊ sum
mum bonum / quod honestum est. Aristoteles autē vel
theofrastus ⁊ ceteri peripaterici / in virtute quidē hoc
est honestate / vitā beatā esse / sed compleri eius beati
tudinē / etiā corporis atq̃ externis bonis asseruerūt.
Scriptura autē diuina / vitam beatā in cognitione po
suit diuinitatis / ⁊ fructu bone operationis . Deniq̃
vtriusq̃ assertionis euangelicū suppetit testimoniū .
Nā ⁊ de sciētia ita dicit dominus Iesus . Hec est au
tem vita eterna / vt cognoscant te solum verum deū .
⁊ quē misisti Iesum Christum . Et de operibus ita res
pondit . Omnis qui reliquerit domū / vel fratres / aut
sorores / aut patrem / aut matrem / aut uxorem / aut fi
lios / aut agros propter nomen meum / centuplum ac
cipiet . ⁊ vitam eternam possidebit .

Sz ne estimet hoc recēs eē / ⁊ pri⁹ tractatū a phīs q̃ i
euāgelio p̃dicatū / āteriores euāgelio phī / idest Aristo
teles / ⁊ theofrast⁹ / vel zenon / atq̃ Hieronim⁹ / sed po
steriores prophetis / accipiant q̃ longe / anteq̃ phōz
nomen audiret / per os sancti Dauid vtrunq̃ aperte
videatur expressum . Scriptum ē enim . Beat⁹ homo /
quem tu erudieris dñe . ⁊ de lege tua docueris eum .

Habemus ⁊ alibi. Beatus vir qui timet dñm in mā
datis eius cupiet ntmis. Docuimus de cognitione. cu
ius præmiū/eternitatis fructū esse memorauit aduica
ens ppheta/quia in domo huius timentis dñm/vel
eruditi in lege/⁊ cupientis in mandatis diuinis/glo
ria ⁊ diuitie. ⁊ iusticia eius manet in seculū seculi. De
operibus quoq; in eodem psalmo subiunxit vite eter
ne suppetere premiū viro iusto. Deniq; ait. Beatus vir
qui miseret ⁊ cōmodat. disponet sermones suos i iu
dicio. quia in seculū nō cōmouebit. in memoria eter
na erit iustus. Et infra. Dispersit dedit pauperibus.
iusticia eius manet in eternum.

Habet ergo vitā eternā fides. quia fundamentū ē
bonum. Habent ⁊ bona facta. quia vir iustus ⁊ dic
tis ⁊ rebus probat. Nā ⁊ si exercitatus sit in sermo
nibus/⁊ desidiosus in operibus/prudentiā suā factis
repellit. Et graui⁹ est scire quid facias/ nec fecisse qđ
faciendū cognoueris. Cōtra quoq; strennuū esse i ope
ribus/affectu infidum/ita est/ac si vitioso fundamē
to/pulchra culminū velis eleuare fastigia. quo plus
struxerit/plus corruit. quia sine munimento fidei/
opera nō possunt manere. Infida statio in portu/na
uim perforat. ⁊ arenosum solū/cito cedit. nec p̄t ip̄o
site edificationis sustinere onera. Ibi ergo plenitudo
premiū/vbi virtutū perfectio. ⁊ quedam in factis ac
q; dictis equalitas sobrietatis.

Capitulum tertium Vnam partem continens.

Et quoniā sola rerū sciētia explosa ē/vel quasi
ianis secūdū pb̄ie disputatōes superfluas/vel
quasi semiperfecta sentētia/cōsideremus qđ enodem de
eo scriptura diuina absoluat sententiam / de quo tā
multiplices / et implicatas / atq; confusas videmus

questiones esse phie. Nihil enim bonū scriptura (nisi quod honestū) asserit. virtutēq; in omni rerū statu beatā iudicat/ que neq; augeat bonis corporis vel externis/neq; minuat aduersis. Nihil tam beatū/nisi quod a peccato alienū sit. plenū innocentie. repletum gratie dei. Scriptū est enī. Beatus vir/ qui nō abiit ī cōsilio impiorū/ ⁊ in via peccatorū non stetit. ⁊ in ca thedra pestilentie nō sedit. sed in lege dñi fuit voluntas eius. Et alibi. Beati immaculati in via. qui ambulat in lege dñi. Innocentia igitur ⁊ scientia/ beatum faciunt. Bone quoq; operationis mercedem/ esse beatitudinem vite eterne/ superius aduertimus.

Capitulum quartum Vnam partem continēs.

BEstat igitur/ vt spreto patrocinio voluptatis aut doloris metu (quorū alterz quasi infractū ⁊ molliculum alterum quasi euiratum ⁊ infirmū des puit) in ip̄is doloribus vitā beatam eminere demon strem. Quod facile doceri potest/ cum legerimus/ beati estis/ cum vobis maledicent/ ⁊ persequentur/ ⁊ dicent omne malum aduersus vos/ propter iustitiā. gaudete ⁊ exultate. qm̄ merces vestra copiosa est in celis. Sic enim persecuti sunt ⁊ pphetas/ qui erāt ante vos. Et alibi. Sui vult venire post me/ tollat crucem suam. ⁊ sequatur me. Est ergo beatitudo in doloribus. quos plena suauitatis virtus comprimit ⁊ coercet. ipsa si bi domesticis opibus abundans/ vel ad conscientiā/ vel ad gratiam. Neq; enim parum beatus/ Moyses/ cum egiptiorum vallatus populis / ⁊ mari clausus/ per fluctus sibi ⁊ populo patrum / pedestrem viam piis meritis inuenisset. Quando autem fortior q̄ tunc / cum extremis circumuentus periculis/ non des perabat salutem / sed exigebat triumphum ?

Nilis enim esse q̄ sibi diuitem / prestat. ut iste erat / q̄
 tempore famis cibum a vidua petebat / largiturus ei /
 ut ioria farine per trienniū ⁊ sex menses nō deficeret
 ⁊ ad quotidianos vsus / olei vas vidue inopi suffice
 ret ac ministraret. Merito ibi volebat Petrus esse /
 ubi istos videbat. Merito in monte cum Christo in
 gloria apparuerūt / quia ⁊ ipse pauper factus est / cum
 diues esset. Nullum ergo amniculū prestant diuitie
 ad vitam eternā. Quod euidenter dñs demonstrauit ī
 euangelio / dicens. Beati pauperes. qm̄ vestrū est reg
 nū dei. Beati qui nūc esuriūt ⁊ sitiūt. q̄a saturabūt.
 Beati qui nunc fletis. quia ridebitis.

Itaq; paupertatem / famem / dolorē / que putantur
 mala / non solum impedimento non esse ad vitā bea
 tam / sed etiam adiumento / euidentissime pronuncia
 tum ē. Sed ⁊ illa que videntur bona / diuitias / satieta
 tem / leticiam / expertem doloris / detrimento esse ad fru
 ctum beatitudinis / dominico declaratum iudicio li
 quet. cum dicitur. De vobis diuitibus. qui habetis
 consolationem vestram. De vobis qui saturati estis
 quia esurietis. Et illis qui ridet. quia lugebunt. Sic
 ergo non solum amniculo non sunt ad beatam vitā /
 corporis aut externa bona / sed etiam dispēdio sunt.
 Inde enim beatus Habuthe etiam cum lapidaretur a
 diuite. quia pauper ⁊ infirmus / aduersum opes regi
 as solo erat affectu ⁊ religione diues. ut pecunia re
 gali non commutaret paterne vinee hereditatem. eo
 q; perfectus / quia sanguine proprio defenderet iura
 maiorum suorum. Inde quoq; miser achab etiam suo
 iudicio. qui pauperem necari fecerat / ut eius posside
 ret vineam.

Capitulum sextum Duas habens partes.

Qertum est / solum ⁊ summum bonum / virtutem esse. eamq; abundare solum ad vite fructum beatæ. nec externis aut corporis bonis / sed virtute sola vitam prestari beatam / per quam vita eterna acquiritur. Vita enim beata fructus presentium. vita autem eterna spes futurorum est.

Et sunt tamen qui in corpore tam infirmo / tam fragili / impossibile vitam beatam putant. in quo necesse est angere. dolere / deplorare / egrescere. quasi vero ego in corporis exultatione dicam vitam beatam consistere. ⁊ non in altitudine sapientie. suauitate conscientie. virtutis sublimitate. Non enim in passione esse / sed victorem passionis esse / beatum est. nec frangi temporalis metu doloris. Nonne accidere hec / que grauiata vim doloris ferunt / cecitatem / exilium / famem / stuprum filie / amissionem liberorum. Quis neget beatum esse Isaac / qui non videbat in senectute ⁊ beatitudines / suis benedictionibus conferbat. An non beatus Jacob / qui profugus patria domo / mercenarius pastor / exilium sustinuit / filie pudicitiam ingemit esse temerata / famem perculit. Non ergo beatorum quorum fide / deus accepit testimonium / cum dicit / deus abrahamam / deus Isaac / deus Iacob. Misera est seruitus / si non misere Ioseph / immo plane beatus / cum domine libidines in seruitute positus coaceret. Quid de sancto dauid loquar / qui crucem filiorum deplorauit obitum / ⁊ quod his durius / incestum filie. Quid non beatus / de cuius successione / beatitudinis autor exortus est / qui plurimos fecit beatos. Beati enim qui non viderunt / ⁊ crediderunt. Fuerunt ⁊ ipsi in sensu infirmitatis / sed conualuerunt de infirmitate fortes. Quid laboriosius autem sancto Job / vel in domus incendio vel filiorum decem interitu momentario / vel in doloribus corporis.

Nunquid minus beatus / q̄ si illa nō perculisset / in q̄
 bus magis probatus est. Esto tñ fuisse in illis aliquid
 acerbicatis. Quem virtus ai nō abscondit dolorē? Ne
 q̄ enim pfundū mare negauerim / q̄a vadosa littora
 sunt. Neq̄ celū lucidū / quia interdū obtexit nubib⁹.
 Neq̄ terrā fecundā / quia aliquibus locis ieiuna ē gla
 rea. Aut letas segetes / quia inter mixtā solent habere
 sterlē auenā. Similiter puta beate messem cōscientie /
 interpellari aliquo acerbō doloris. Nōne totius ma
 nipulis beate vite si quid forte aduersi accidit atq̄
 amaritudinis / tanq̄ sterilis auena abscondit / aut tā
 q̄ lolii amaritudo frumenti suauitate obduicitur? Sꝫ
 iam ad proposita pergamus.

Tractatus secundus / q̄ Officia vtilia / q̄q̄ vtiliora
 a q̄busq̄ ducāt virtutib⁹ explicās. xiii. c̄tinꝫ capitula
 Capitulum primum Quattuor habens partes.

 Vp̄iore libro ita diuisionem fecim⁹ / vt
 primo loco esset honestū ac decoruz / a quo
 officia ducerent / secundo loco quid vtile.
 Et quē admodū in primo dixim⁹ / quia in
 ter honestū ⁊ decorum est quedā distinctio / que ma
 gis intelligi q̄ explicari possit / sic ⁊ cum vtile tracta
 mus / considerandum videtur quid vtilius.

Vtilitatem aut / nō pecuniariū lucrī extimatiōe sub
 ducim⁹ sꝫ acq̄sitione pietatis. sicut apostol⁹ ait. Pi
 etas aut ad oīa vtilis ē / p̄missionē habēs vite p̄ntis
 ⁊ future. Itaq̄ in scripturis diuinis / si diligēter q̄ra
 mus / sepe inuenimus / quod honestum est / vtile voca
 ri. Omnia mihi licent. sed non omnia sunt vtilia. Su
 pra de vitiis loquebatur. Hoc ergo dicit. Licet pec
 care. sed non decet. In potestate sunt peccata. sed non
 sunt honesta. Luxuriari promptū est. sed nō iustū.

ut Christum lucremur. cuius questus pietas est / cum
sufficiencia. Magnus profecto questus / quo pietatē
acquirimus. q̄ apud deū diues est. nō caducis facul
tatib⁹ / sed munerib⁹ eternis. in q̄bus nō tēptatio lu
brica / sed cōstans ⁊ perpetua sit gratia.

Est igit̄ utilitas alia corporalis / alia pietatis. si
cut diuisit apostol⁹. Corporalis enim exercitatio ad
modicū (inquit) utilis est. Pietas aut̄ ad omnia vri
lis est. Suid aut̄ tā honestū / q̄ integritas? Suid tam
decorū / q̄ immaculatū seruare corpus / ⁊ inuiolatum
atq; intaminatū pudorē? Suid etiā tam decorū / q̄ ut
vidua vxor defuncto cōiugi fidem seruet? Suid etiā
hoc est utilius / quo regnū celeste acquirit? Sunt enī
qui se castrauerūt p̄pter regnū celoz. Est igitur nō
solū familiare cōubernium honestatis ⁊ utilitatis /
sed eadem quoq; utilitas / que honestas. Et ideo ille /
qui regnū celoz volebat omnibus aperire / nō quod
sibi utile querebat / s; quod omnib⁹. Unde ordo qui
dem ⁊ gradus nobis faciendus est / etiā ab his usita
tis ⁊ cōmuniibus / ad ea que sunt precellentia. ut ex
pluribus / utilitatis colligamus profectum.

Capitulum secundum Quattuor habēs partes.

A primū nouim⁹ nihil tā utile q̄ diligī. nihil
tā inutile q̄ nō amari. Nā odio haberi / exiciale
ac nimis capitale arbitror. Itaq; id agam⁹ / ut omni
sedulitate emendemus estimationē opinionēq; nrām
Ne primū placiditatē mētis / ⁊ animi benignitatē / in
fluamus in affectum hoīm. Popularis enim ⁊ grata
est oībus bonitas. nihilq; quod tam facile humanis
illabatur sensibus. Ea si mansuetudine morum / ac fa
cilitate animi / moderatione d̄cepti / ⁊ affabilitate ser
monis / verboz honore / patienti quoq; sermonū vice

modestieq; iuuetur gratia / incredibile quantū proce-
dit ad cumulum dilectionis.

Legimus enim / non solum in priuatis / sed etiā in
ip̄is regibus / quantū facilitas blande affabilitatis
profecerit. aut superbia verboꝝq; obfuerit tumor. vt
regna ip̄a labefactaret. ⁊ potestatē solueret. Jam si
quis cōsilio / vsu / ministerio / officijs / popularē com-
p̄ndat gratiā / aut si quis periculū suū pro vniuer-
sa plebe offerat / non est dubiū / q̄ tñ caritatis a ple-
be in eum refundat / vt populus salutē eius ⁊ gratiā
sibi preferat. Quātas Moyses a populo illatas ab-
sorbebat cōtumelias / ⁊ cū dñs in insolentes vindica-
re vellet / se tñ pro populo offerebat frequēter / vt in
dignationi diuine plebem subduceret? Quē miti sermo-
ne post iniurias appellabat populū / cōsolabat in la-
boribus / deliniabat oraculis / fouebat operibus. Et
cū deo constanter loqueret / homines tñ humili ⁊ gra-
ta appellatione / affari solebat. Merito existimatus
est supra homines. vt ⁊ vultui eius nō possent inten-
dere / ⁊ sepulturā ei⁹ nō repertā crederēt. Quia sic sibi
toti⁹ plebis mētes defunxerat / vt plus eū p̄ māsue-
tudine diligerent / q̄ pro factis amirarentur.

Quid eius imitator sanctus Dauid / electus ex om-
nibus ad plebē regendā / q̄ mitis / ⁊ blaudus / humilis
sp̄ritu / seculus corde / facilis affectu? Ante regnū se
pro omnibus offerebat. rex cū omnibus equabat suā
militiam. ⁊ partiebat laborem / fortis in prelio / man-
suet⁹ in imperio / patiens in cōuitio / ferre magis prōp-
t⁹ q̄ referre iurias. Ideo tā car⁹ erat omnib⁹ / vt in-
uenis ad regnū etiam inuitus peteretur. resistēs cogē-
retur. senex ne prelio interesset / a suis roget⁹. q̄ mal-
lent omnes pro ip̄o peccitari: q̄ illū pro omnibus.

Ita sibi gratis officia plebē obligauerat. Primum / ut
 in discordiis populi / exulare in ebron mallet: quā reg
 nare in hierusalem. Deinde / ut etiā in hoste positam
 virtutē diligeret / iustitiā etiā his qui arma cōtra se
 tulerant eque ac suis prestandā putaret. Deniq; for
 tissimū aduerse partis propugnatorem Abner ducē /
 et inferentem prelia / miratus est. et orantez pacis gra
 tiam / non aspernatus honorauit cōuiuio. Interemp
 tum insidijs doluit. et fleuit. persecutus exequias ho
 nestauit. mortē vltis / conscientie fidem prestitit. quā
 filio inter hereditaria iura transcribit. magis sollici
 tus ne innocentis mortē inultā relinqueret / quā quo su
 am mortē doleret. Non mediocre istud presertim in
 rege / sic obedire humilitatis munita / ut cōmunē se ex
 hiberet etiā infimis. alieno periculo cibū nō querere
 potum recusare. peccatū fateri. seq; ipm pro populo
 afferre morti. ut in se diuina indignatio cōuerteret /
 cum ferenti angelo offerens se diceret. Ecce sum ego
 qui peccaui. et ego pastor malū feci. et iste grex quid
 fecit? fiat manus tua in me. Nam quid alia dicā / quā
 dolum meditantibus / nō apertebat os suum / et tanquā
 non audiēs / nullū sermonem referendū putabat? Nō
 respondebat cōiitiis. cum sibi derogaret / orabat. cui
 malediceret / benedicebat. Ambulans in simplicitate.
 superbos fugitās. sectator immaculatorū. qui cinerē
 miscebat alimentis suis / cum peccata propria deplo
 raret. et potum suū temperabat fletibus. Merito sic
 expectus est ab vniuerso populo / ut venirent ad euz
 omnes tribus israhel. dicentes. Ecce nos ossa tua et
 caro tua sumus. heri et nudius tertius / cū esset saul et
 regnaret super nos / tu eras quā pducebas et iducebas Is
 rabel. Et dixit tibi dñs / tu pasces populum meum.

Et quid plura de eo dicā/ de quo huiusmodi dei pro
cessit sententia/ vt de eo diceret/ inueni Dauid secundū
cor meū? Quis enim in sanctitate cordis ⁊ iustitia si
cut iste/ ambulauit. vt impleret voluntatē dei. ppter
quē ⁊ delinquentib⁹ posteris eius venia data/ ⁊ pro
gratua est seruata hereditas? Quis igit nō diligeret
eū/ quem videbat ita carum amicis / vt quia ipse sin
cere amicos diligebat/ eque diligi se a suis amicis ar
bitraret? Deniq; parentes eū filius suis/ filii prefere
bāt parentibus. Unde grauitur indignatus Saul/ per
cutere Ionatham filium basta voluit. quia pluris a
pud eum valere Dauid amicitia iudicabat/ q̄ vel pie
tatem suā/ vel auctoritatem paternam.

Et tunc ad incentiū caritatis cōmunis plurimuz
proficit/ si quis vicem amantibus reddat. nec minus
amare se probet q̄ ipse amat. idq; amicitie fidelis fa
ciat exēplis. Quid enī tā populare q̄ grā? Quid tā in
sicū nature/ q̄ vt diligentē diligas? Quid raz inlicitū
atq; imp̄ssū affectibus humanis/ q̄ vt eū amare in
ducas in animū/ a quo te amari velis? Merito sapi
ens dicit. Perde pecuniā ppter fratrem ⁊ amicum. Et al
bi. Amicum salutare nō erubescā. ⁊ a facte illi⁹ nō me
abscondā. Siquidē vite ⁊ immortalitatis medicamē
tū/ in amico esse/ ecclesiasticus sermo testat. ⁊ summū
in caritate prestidū nemo dubitauerit/ cū apostolus
dicat/ omnia suffert/ omnia credit/ oīa sperat/ oīa su
stinet. Caritas nūq; cadit. Ideo dauid nō cecidit. q̄
car⁹ fuit oīb⁹. ⁊ diligi a subiectis q̄ timeri maluit.
Timor enī tēporalis/ tutaminis seruat excubias. nes
cit diuturnitatis custodiā. Itaq; vbi timor recesserit
audacia obrepit. qm̄ fidē nō timor cogit. s; affect⁹ ex
bibet. Prima ergo ad cōmendationem nrī ē caritas.

Bonum est ergo testimonium habere de plurimorum dilectione. Hinc nascitur fides. ut committere se tuo affectui non vereantur/etiam alieni/quem pluribus carum aduerterint. Similiter etiam per fidem ad caritatem peruenitur. ut qui vni aut duobus prestiterit fidem/canq̃ influat in animos vniuersorum. ⁊ omnium acquirat gratiam. Duo igitur hec ad commendationem nostri plurimum operantur caritas ⁊ fides. ⁊ tertium hoc si habeas/ quod in te admiratione dignum pleriq̃ existiment/ ⁊ iure honorandum putent.

Capitulum tertium Tres habens partes.

Et quia consiliorū vsus maxime conciliat homines/ ideo prudentia ⁊ iusticia in vnoquoq̃ desiderantur. ⁊ ea expectantur a pluribus. ut in quo ea sint/ illi deferatur fides/ quo possit utile consiliū ac fidele desideranti dare. Suis enim ei se committat/ quez non putet plus sapere/ q̃ ipse sapiat qui querit consiliū? Necessē est igitur ut prestantior sit/ a quo consilium petitur/ q̃ ille est qui petit. Sicut enim consulas hominē/ quem nō arbitraris posse melius aliq̃d reperire/ q̃ ipse intelligis. Quod si eum inueneris/ qui viuacitate ingenii/ mentis vigore atq̃ autoritate prestat/ ⁊ accedat eo ut exemplo ⁊ vsu paratior sit presentia soluat/ pericula prospiciat/ futura denūciat imminētia. argumēta expediat/ remediū ferat in tēpore/ parat⁹ sit n̄ solū ad consulēdū s; etiā ad subueniēdū huic ita fides habet/ ut dicat q̃ siliū petit: ⁊ si mala mihi enenerint/ per illum sustineo. Huiusmodi igitur viro salutem nostram/ ⁊ existimationem nostram cōmittimus/ qui sit (ut supra diximus) iustus ⁊ prudens. Facit enim iusticia/ ut nullus sit fraudis metus. Facit enim prudentia/ ut nulla erroris suspicio sit.

Promptius tñ nos iusto viro q̄ prudenti omitti-
mus. vt secundū vsū vulgi loquar. Ceterū sapien-
tiū definitione/in quo vna virtus est/cōcurrunt cete-
re. nec potest sine iustitia esse prudentia. Quod etiam
in nostris inuenimus. Dicit enim Dauid Iustus mi-
seret. ⁊ fenerat. Quid feneret iustus/alibi dicit. Jocu-
dus homo qui miseret/ ⁊ cōmodat. disponet sermōes
suos in iudicio. Ipsum illud nobile Salomonis iudi-
cium/nōne sapiētie plenū ac iustitie est? Itaq; specte-
mus illud/si ita est. Due (inquit) mulieres in conspec-
tu regis Salomonis steterūt. ⁊ dixit vna ad eū. Au-
di me dñe. Ego ⁊ mulier hec/in vno habitantes cubi-
culo/ante diem tertū partu edito singulos filios sus-
cepimus. ⁊ eramus vna. arbiter nullus domi. nec vl-
la alia nobiscū femina/nisi nos sole. ⁊ mortus est fi-
lius eius hac nocte/vt obdormiuit super eū. Et surre-
xit media nocte. ⁊ accepit filium meum de sinu meo.
⁊ surrexi mane/vt lactarē paruulū. ⁊ inueni mortuū.
⁊ cōsideraui eū diluculo. ⁊ nō erat filius meus. Et re-
spondit altera. Nō. sed filius meus est hic/qui viu-
t. filius autem tuus mortuus est. Et hec erat contentio
cū vtraq; sibi filium vendicaret supersitem. defunc-
tum autem suum negaret. Tunc rex iussit afferri ma-
cherā. ⁊ infantem diuidi. ac singulas partes dari sin-
gulis dimidiā vni ⁊ dimidiā alteri. Exclamat muli-
er/q̄ vero erat affectu omota. Nequaquē dñe infantē
diuidas. det potius illi. ⁊ viuat. ⁊ ne interficias eū.
At illa respondit altera. Neq; meus neq; huius sit in-
fans. diuidite eū. Et statuit rex dare infantē ei mulie-
ri/q̄ dixerat/nolite interficere eū. s; date eū illi mulie-
ri. q̄a mota sunt (inqt) viscera eius in filio suo. Itaq;
nō immerito/estimatus ē intellectus dei in eo esse.

Sūm q̄ occulta sunt/deo inspirāte cognouit. Suid at
 occultius interiorū viscerū testimonio/in q̄ Sapiētis
 intellectus/velut quidā pietatis descendit arbiter/ 7
 velut quādam genitilis alui vocē eruit/qua matern⁹
 patuit affectus qui eligeret filiū suū vel apud alienā
 viūere/ q̄ in conspectu matris necari! Sapiētie igit̄
 fuit/latentes distinguere cōscientias. ex occultis erue
 re veritatem. 7 velut quādā machera/ ita spirit⁹ gla
 dio penetrare non solum vteri/ sed etiā anime 7 men
 tis viscera. Justitie quoq; / vt que suū necauerat/ alie
 num non tolleret. sed vera mater reciperet suum. De
 niq; etiā scriptura hoc pronūciat. Audiuit (inqt)
 omnis israhel hoc iudicium/ quod iudicauit rex Salo
 mon. 7 timuerūt a facie regis. eo q̄ intellectus dei ess;̄
 in eo. vt faceret iustitiā. Deniq; 7 ipse Salomon/ ita
 poposcit sapientiam/ vt daretur sibi cor prudens au
 dire/ 7 iudicare cum iustitia. Liqueat igitur etiā secū
 dū scripturā diuinā/ que antiquior est/ sapientiā sine
 iustitia esse nō posse. quia vbi vnā earū virtutum/
 ibi vtraq; est. Daniel quoq; q̄ sapiēter alta interro
 gatione fraudulente accusationis deprehendit mēda
 cium. vt calumniatorū sibi responsio nō conueniret.
 Prudentie igit̄ fuit/ vocis sue testimonio reos prote
 re. Justitie quoq; / nocentes supplicio dare/ innocentē
 subducere. Est igitur in diuiduū sapientie atq; iusti
 tie cōtuberniū. sed vulgi vsu/ diuidit̄ vna quedā for
 ma virtutū. vt temperantia sit in despiciēdis volup
 tatibus. fortitudo spectet i laborib; 7 periculis. pru
 dētia in delectu bonorū/ sciens cōmoda 7 aduersa di
 stinguere. iustitia q̄ sit bona custos iuris alieni. 7 vi
 dex pprietatis. suū cuiq; cōseruans. Sic igit̄ nobis
 cōis opinionis grā/ quadrupartita hec facta diuisio

ut ab illa subtili disputatōe pbie/sapiētiēq; q̄ limāde
veritatis cā/q̄si ex adito quodā eruit/retrabētes pe
dē/forensē vsum ac popularē sensum sequamur.

Hac igitur diuisione seruata (vt reuertamur ad p
positum) prudentissimo cuiq; causam nostrā cōmitti
mus ⁊ ab eo consilium promptius q̄ a ceteris posci
mus. Hrestat tñ fidele iusti consilium viri. ⁊ sapiētis
sumi ingenio frequēter pponderat. Utilia enim vulne
ra amici/q̄ aliorū oscula. Deinde quia iusti iudiciū
est/sapiētis autē argumentū/in illo censura discepta
tionis/in hoc calliditas inuentionis. Suod si utrūq;
cōnectas/erit magna cōsilioꝝ salubritas. que ab vni
uersis spectat admiracione sapiētiē/ ⁊ amore iusticie
vt oēs querāt audire sapiētiā eius viri/in quo vtri
usq; virtutis copula sit. Sicut querebāt omnes reges
terre/videre faciē Salomons. ⁊ audire sapiētiā eꝝ
ita vt Saba regina veniret ad eum. ⁊ temptaret eum
in questionibus. Et venit. ⁊ omnia locuta ē que habe
bat in corde suo. ⁊ audiuit omnē sapiētiā Salomo
nis. nec vllum verbū p̄teriuit eam. Sive sit ista/quā
nihil p̄tereat/ nec sit aliquid quod ei nō annunciaue
rit verus Salomō / cognosce o homo ex his que au
dis loquentē. Verus est (inquit) sermo/quē audiui
i terra mea de sermōibꝝ tuis/ ⁊ de prudētia tua. ⁊ nō
credidi his q̄ dicebāt mihi/ donec veni. ⁊ viderūt ocu
li mei. Et nūc nō est nec dimidia quidē pars/secūdū
ea que annūciabāt mihi. apposuisi bona/super ōnia
que audiui in terra mea. Beate mulieres tue. ⁊ beati
viri tui/qui assistūt tibi/qui audiūt omnē prudētiā
tuam. Intellige cōuiuuium veri Salomons. ⁊ que ap
ponuntur in eo conuiuio. Intellige sapiēter ⁊ cōsīde
ra / in qua terra congregatio nationum audierit

famam sapiētie vere atq; iustitie. 7 quib9 eū viderit
oculis / contemplantibus utiq; que nō vident. S̄m que
vident / temporalia sunt. que aut non vident / eterna
Sue sunt beate mulieres / nisi ille de quib9 dicit / quia
multe verbū dei audiunt 7 parūt. Et alibi. Quicūq;
enim fecerit verbum dei / ipse meus frater / soror 7 ma
ter est. Sui etiā pueri tui beati qui assistūt nisi paul9
qui dicebat / vsq; in hūc diē sto protestās minori ac
maiori / 7 Symeon qui expectabat redemptionem is
rahel? Sūo enim dimitti posceret / nisi quia assistens
dño / discedendi habere facultatē nō poterat / nisi vo
luntatē dñi adeptus esset. Exempli causa proposi9
Salomon est. a quo certatim ut eius audiret sapien
tia / postulabat. Joseph quoq; nec in carcere feriatu9
erat / quo minus de rebus incertis consuleret. Cuius
cōsiliū / egypto vniuerso profuit. ut nō sentiret sep
tem annorū sterilitatē. aliosq; populos misere famis
leuaret ieiunio. Daniel ex captiu9 regaliū consulto
rum arbiter factus / consiliis suis emendauit p̄sencia
annūciauit futura. Ex his enim que frequenter inter
pretatus / ostenderat vere se esse annunciatum fides
ei in omnibus deferebatur.

Capitulum quartum Tres habens partes.

Sed etiam tertius locus de his qui admiratione
digni estimarentur / Joseph / Salomonis : 7 Da
nielis exēplo / decurs9 videt. Nā qđ de Moysē loq̄r /
cui9 ois israhel quotidie cōsilia p̄stolabat / quoz vira
fitē faciebat prudētie / admirationemq; ei9 augebat?
Suis se nō dimitteret cōsilio moysi / cui seniores / si q̄
supra suū intellectū 7 virtutē esse arbitrarent / diudi
canda seruabant? Suis Danielis cōsiliū refugeret
de quo deus ipse dixit / Suis Daniele sapientior?

Aut quō homines de eorū dubitare mentib9 possent
quib9 deus tantā referebat grām? Adoyfi consilio bel
la conficiebant. Adoyfi meritis de celo affluebat ali
monia. potus e petra. Quē purus Danielis anim9/ vt
mulceret Barbaros mores/ mitigaret leones? Sive in
illo temperantia? Quanta animi ⁊ corporis cōtinen
tia? Nec immerito mirabilis factus oībus/ qñ quod
vehemēter admirant omnes/ regalibus fultus amici
tius/ aurū nō querebat. nec delatū sibi honorem/ plus
faciebat q̄ fidem. Suinetā periclitari mallebat p le
ge dñi/ q̄ p grā hōinis inflecti. Nā de sancti Joseph
(quē p̄terieram) castimonia ⁊ iusticia quid di
cam/ quaz altera illecebras beriles respuit/ refutauit
premia/ altera mortem cōtempfit/ metū reppulit/ carce
rē p̄optauit? Suis hūc priuate cause ad cōsulendum
idoneū nō iudicaret/ cuius verax animus/ ⁊ mēs fer
tilis/ temporis sterilitatem/ quodam consiliorum / et
cordis ubere/ fecundauit.

Aduertimus igit/ q̄ i acqrendis cōsiliis plurimuz
adiungat vite p̄bitas. virtutū p̄rogatiua. beniuolē
tie vsq. frugalitatis grā. Suis enim in sceno fontē re
quirat? Suis e turbida aqua potū petat? Itaq; ubi
luxuria est/ ubi intēperantia. ubi vitiōrū cōfusio/ q̄s
inde sibi aliquo hauriendū existimet? Suis nō despi
ciet morū colluionē? Suis vtilē cause aliene iudicet
quē videt iutilē sue vite? Suis itez iprobū/ maliuolū
ostumeliosū nō fugiat. ⁊ ad nocēdū paratū/ q̄s nō cū
ōi studio declinet? Suis vō (q̄uis instructū ad cōsiliū
opē difficilem tñ accessū) ambiat in quo illud sit/ tan
q̄ si quis aque fontē p̄cludat? Suid enī p̄test habere
sapientiā/ si cōsiliū neges/ si cōsulēdi itercludas copiā?
Claustrū fontem. vt nec aliis influat/ nec tibi profic.

Pulchre autē et de illo cōuenit / qui habens prudentiā /
 cōmaculat eā victorū sordibus . eo quod aque exitus cō
 taminet . Degeneres animos vita arguit . Sūo enim
 potes eū iudicare consilio superiorē / quem videas in
 feriozem moribus ? Supra me debet esse / cui me cōmit
 tere paro . An vero eū idoneum putabo / qui mihi det
 consilium / quod non dat sibi / et mihi eum vacare cre
 dam / qui sibi nō vacet / cuius animū voluptates occu
 pent / libido deuinciat / auaricia subiugēt / cupiditas
 perturbet / quatiat metus ? Sūo hic cōsiliū locus / vbi
 nullus quieti . Admirandus mihi / et suscipiendus cōsi
 liarius / quē ppitius dñs patribus dedit . offensus
 abstulit . Huius imitator debet esse / qui potest cōsiliū
 dare / et alienā a vitis custodire prudētiā . quia nihil
 inquinatū in illā incurrit . Suis igitur tanquā vultu spe
 ciē pferat pulchritudis / et beluinis posteriorib9 / ac fe
 rinis vnguib9 / forme superioris debonestet grām / cū
 tam admirabilis et pclara forma virtutū sit / et specta
 liter pulchritudo sapiētie / sicut series scripture indi
 cat ? Est etenim speciosior sole . et super omnē stellaz dis
 positionē luci cōparata inuenit prior . Lucē etenim
 hāc suscipit nox . sapiētiā autē nō vincit malicia . Di
 xim9 de ei9 pulchritudie . et scripture testimonio com
 probauim9 . superest vt doceam9 scripture autoritate
 nullū ei9 stuberniū cū vitis esse . s; indiuiduā / cū cete
 ris virtutib9 cōiunctionē . Cui9 spūs ē disertus . sine
 inqnamēto . cert9 . sanct9 . amās bonū . acutus . q̄ nihil
 vetet benefacere . benign9 . stabilis . cert9 . securus . oēm
 habēs virtutē . oīa pspiciēs . Et infra . sobrietatē do
 cet . iusticiā . et virtutē . Vīa igitur operat prudētia . cum
 oib9 bonis habet consortium . Nam quō p̄t vtile cō
 siliū dare / nisi habeat iusticiam / vt induat cōstantiā /

mortem non reformidet/ nullo terrore/ nullo metu reuoceat/ nulla adulatione a vero deflectatur. exiliuz non refugiat/ que nouerit sapienti patriam munduz esse/ egestatem non timeat/ que nihil deesse sapienti sci at cui totus mundus diuitiarum est?

Quid enim p̄celsius eo viro/ qui auro moueri neciat/ cōtemp̄tū habeat pecuniarū/ ⁊ velud ex arce quadam despiciat hominū cupiditates? Quod q̄ fecerit/ hūc homines supra hominē esse arbitrant? Quis est (iquit) ⁊ laudabimus eū? Fecit enim mirabilia in vita sua. Quō enim nō admirandus/ qui diuitias spernit/ quas pleriq; saluti proprie pretulerūt? Decet igitur ōnes censura frugalitatis. cōtinentie autoritas. ⁊ maxime eum qui honore prestat. ne pre eminentē virū/ thesaurū possideant sui. ⁊ pecuniis seruiat. qui pre est liberis. Illud magis decet/ vt supra thesaurum sit animo/ ⁊ infra amicū obsequio. Humilitas enī auget grām. Nec plena laudis ⁊ digna primario viro/ nō omnē tū tyris negotiatoribus/ ⁊ galathis mercatoribus habere turpis lucri cupidinez. nec omne bonū locare in pecunia. ⁊ tanq̄ mercenario munere/ quotidianos numerare questus/ calculari compendia.

Capitulum quintum Quattuor habens partes.

Quod si ab his/ sobrium animū gerere laudabile est quanto illud prestantius si dilectionē multitudinis liberalitate acquiras/ neq; superflua circa importunos/ neq; restricta circa indigentes. Plurima autem genera liberalitatis sunt. nō solum quotidiana sumptu egentibus (quo vitā possint sustinere suā disponere ac dispensare alimonia) verū etiam his q̄ publice egere verecundant cōsulere/ ac subuenire. q̄te nus cōmunis egenorum alimonia non exhauriatur.

De eo enim loquor / qui preest alicui muneri . vt si officium sacerdotis gerat / ac dispensatoris . vt de his suggerat episcopo nec reprimat . si quæ positum in necessitate aliqua cognouerit . aut defectum opibus / ad inopie necessitatē redactā . maxime si nō effusione adoleſcentie / sed direptione alicuius . ⁊ amissioe patrimonii in eam reciderit iniuriā / vt sumptū exercere diurnū non queat . Summa etiā liberalitas captos redimere . eripere ex hostiū manibus . subtrahere neci homines . ⁊ maxime feminas turpitudini . reddere parentibus liberos / parētes liberis . ciues patrie restituere . Nota sunt hec nimis ill yrica vastitate ⁊ tracie . Quāti ubiq; venales erāt toto captiui orbe / quos si reuoces / vnius punitie numerū explere nō possint . Fuerūt tñ q̄ etiā quos ecclesie redemerūt / i seruitute reuocare vellēt ip̄a graui ores captiuitate / qui inuiderent alienā misericordiā . Ipsi si in captiuitatez venissent / seruirent liberi . si vēditi fuissent / seruitutis ministeriū nō recusarēt . ⁊ volunt alienam libertatem rescindere / qui suā seruitutez non possent rescidere . nisi forte precium recipere emptori placeret . in quo tamen non rescindit seruitus . sed redimitur . Precipua est igitur liberalitas redimere captiuos / ⁊ maxime ab hoste barbarico . qui nihil humanitatis deferat ad misericordiam / nisi q̄ auaritia reseruauerit . ad redemptionem es alienū subire si debitor soluendo non sit . atq; ardetur ad solutionem que sit in re debita . ⁊ inopia destituta / nutrire paruulos . pupillos tueri . Sunt etiam qui virgines orbatas parentibus / tuende pudicitie gratia / connubio locent . non solum studio / sed etiam sumptu adiuuent . Est etiam illud genus liberalitatis / quod apostolus docet / vt si quis fidelis habet viduas /

subministret illis. ut earū alimonis nō grauet eccle
sia. ut his que vere vidue sunt sufficiat.

Valis igit̃ huiusmodi liberalitas. sed nō omnis
ōibus. Sunt enim pleriq; etiā viri boni / qui tennes
sunt censu: cōtenti quidē exiguo ad sui vsum. s; non
idonei ad subsidiū leuāde paupertatis aliene. Tñ sup
petit aliud beneficētie gen9. quo iuuare possent inferi
orē. Est enī duplex liberalitas. Vna q̃ subsidio rei
adiuuat / idest vsu pecunie. Altera q̃ operū collatione
ipendit̃. multo frequēter splēdidior. multoq; clarior
Quāto illustri9 abrahā captū armis victricib9 recepe
rit nepotē / q̃ si redemisset? Quāto vtili9 regē pharao
nē / sanct9 Joseph cōsilio puidētie iuuit / q̃ si oculisq;
pecuniā? Pecunia enī vni9 ciuitatis / nō redemit vber
tatē. p̃spicientia totis egypti per quinquēniū famē
repulit. facile autē pecunia cōsumit̃. cōsilia exhauriri
nesciūt. Hec vsu augent̃. pecunia minuit̃ / ⁊ cito defi
cit / atq; ip̃am desituit benignitatē. ut quo pluribus
largiri volueris / eo pauciores adiues. ⁊ sepe tibi de
sit / qd̃ alii oferendū putaueris. cōsiliū at̃ operisq; col
latio / quo i plures diffūdit̃ / eo redūdantior manet.
⁊ i suū fontē recurrit. In se enī refluit vbertas prudē
tie. ⁊ quo plurib9 fluxerit / eo exerciti9 fit oē qd̃ rema

Liquet igit̃ debere esse liberalitatis mo (net.
dū. ne fiat inutilis largitas. Sobrietas tenenda est
maxime a sacerdotibus. ut nō p̃ iactantia / sed pro
iustitia dispensent. Nusq; enim maior auiditas. peti
tionis causa veniūt validi. veniūt nullaz causam. ni
si vacādi habentes. ⁊ volūt subsidia euacuare pau
perū. exinanire sumptū. nec exiguo cōtenti / maiora q̃
runt. ambitu vestium captantes petitionis suffragiū
⁊ nataliū simulatione licitantes incremēta questuum

His si quis facile fidem deserat/ cito exhaurit paupe-
 rum alimoniis profutura cōpendia . Modus largi-
 endi assit. vt nec illi inanes recedant/ neq; transcriba-
 tur vita pauperū in spolia fraudulentorū . Ea ergo
 mensura sit/ vt neq; humanitas deserat/ neq; desitu-
 atur necessitas . Mleriq; simulant debita se tueri . ⁊ tñ
 exutos. sit veri examen . Exutos se per latrocinia de-
 plorāt. vt iniuria fidem faciat aut cognitio persone.
 quo propensius iuuetur . Ab ecclesia relegatis/ sump-
 tū impartendus/ si desit eis alendi copia . Itaq; qui
 modum seruat/ auarus nulli. sed largus oībus ē . Nō
 enim solas aures prebere debemus audiēdis p̄cantū
 vocibus. sed etiā oculos cōsiderandis necessitatibus .
 Plus clamat bono operatori debilitas / q̄ vos pau-
 peri . Neq; vero fieri p̄t/ vt nō extorqueat amplius
 importunitas vociferantiū . s; nō semper impudentie
 locus sit . Videndus est ille qui te nō videt. requirēdus
 est ille/ qui erubescit videri . Ille etiā clausus in carce-
 re occurrat tibi. ille affectus egritudine mentē tuā per-
 sonet/ qui aures nō p̄t . Euo plus te operari viderit
 popul⁹/ magis diliget . Scio plerosq; sacerdotes/ quo
 plus cōtulerūt/ plus abundasse. quoniā quicunq; bo-
 nū operariū videt/ ip̄e cōfert quod ille suo officio dis-
 penset. securus/ q̄ ad pauperē sua perueniat misericor-
 dia . Nemo enī vult/ nisi pauperi/ p̄ficere collationē
 suā . Nā si quē aut immoderatū/ aut nimis tenacē dis-
 p̄satorē viderit vtrunq; despiciet . si aut superfluis
 erogatōib⁹ dissipet alieni fruct⁹ laboris/ aut etiā re-
 cōdat sacculis . Sicut igitur modus liberalitatis tenē-
 dus ē/ ita etiā calcar plerunq; adhibendū videt . Mo-
 dus ideo/ vt quod benefacis/ id quotidie facere possis
 ne subtrahas necessitati/ quod indulsis effusioni .

Calcar propterea / quia melius operatur pecunia in
pauperis cibo q̄ in diuitis sacculo. Caue ne intra lo-
culos tuos / includas salutem inopū. ⁊ tanq̄ in tumu-
lis / sepelias vitam pauperum.

Idcirco donare Joseph totas egypti opes. ⁊ effūde
re thesauros regioꝝ. noluit tñ de alieno effusus vide-
ri. Adaluit frumēta vēdere / q̄ donare esurientibꝫ. q̄a
si paucis donasset / pluribꝫ defuisset. Eā liberalitatē
p̄bavit / que abundaret ōnibꝫ. Idcirco horrea. vt
ōēs emerent subsidiū frumētariū. ne gratis accipiēdo
cultꝫ terrarū relinquerēt. S̄m̄ qui alieno vitā / suū ne-
gligit. Itaqꝫ primū ōim / coaceruauit pecunias. deīde
instrumēta cetera. ad postremū / iura terrarū regi acq̄
suiuit nō vt omnes exueret suo. sꝫ fulsiret. publicū tri-
butū cōstitueret / quo sua tutiꝫ habere possent. Quod
ita fuit gratū ōibꝫ / quibꝫ terras ademerat / vt non
vēditionē sui iuris / sꝫ redēptionem putarēt salutis.
Deniqꝫ dixerūt. Sanasti nos. inuenimꝫ grām i cōspe-
ctu dñi nr̄i. Nā ⁊ de p̄prietate nil amiserāt. q̄ ius re-
ceperāt. ⁊ de vtilitate nil periderāt / q̄ acq̄sierāt perpe-
tuitatē. D̄ virū magnū. q̄ nō largitatis superflue tēpo-
ralē captauit gloriā. sꝫ perpetuā cōmoditatē cōstituit
p̄uidētie. Fecit enī / vt tributis populi se iuuaret su-
is nec i tēpore necessitatis / aliēa subsidia desiderarēt
Adelīꝫ enī fuit cōferre aliq̄d de fructibꝫ / q̄ totū de iu-
re amittere. Quintā portionē collatōis statuit. ⁊ i p̄-
uidēdo perspicacior. ⁊ in tributo liberalior. Deniqꝫ
nūq̄ egyptꝫ huiusmodi famem pertulit. Q̄ p̄clare ac
collegit futura. Idcirco / q̄ argute regalis itēpres / s̄o-
nū veritatē expressit. Somniū regis primū hoc fuit.
Septem iuuenes ascendeabant de flumine / visu decore.
⁊ pingues corpore. ⁊ ad oram pascebant fluminis.

Ille quoq; vitule visu deformes / ac ieiune corpore .
 post illas iuuenicas ascendebāt de flumie . 7 iuxta eas
 in ipso riparū thoro pascebant . 7 vise sunt he vitule
 tenues atq; exiles / deuorare illas que prestabant et
 forma 7 gratia . Et Somniū secundū hoc fuit . Septē
 Spice pingues / electe / 7 bone / de terra surgebāt . 7 po
 stea septem Spice exiles / 7 vento corrupte / ac marci
 de se subicere moliebant . 7 visum est / q; letas 7 ube
 res spicas / spice tenues 7 steriles deuorauerunt . Hoc
 somniū ita aperuit sanctus Joseph . eo q; septē Junē
 ce / septem anni forent . 7 septē spice similiter septē an
 ni forent . ex fetu 7 fructu interpretat9 tēpora . Fetus
 enī iuuenice / annū exprimit . 7 fructus segetis annū cō
 sumat integrū . Sive iteo ascendebāt de flumine / q; di
 es / anni / ac tempora / fluminū pretereunt modo . 7 cur
 sim labuntur . Annos itaq; septem priores / vberes /
 terre fertiles / ac fecundos / declarat futuros . postero
 res autem alios septem annos steriles / atq; infecun
 dos . quorū sterilitas / assumptura foret vbertatem su
 periorū . Siva grā / prospiciendū ammonuit / vt vbe
 rioribus annis cōgregaret substodiū frumentarium .
 quod sustentare posset inopiā future infecunditatis .
 Quid primū mirer? Ingeniū / quo in ipz veritatis des
 cēdit cubile / an cōsiliū / quo tam graui atq; diuturne
 pspexit necessitati / an vigilantia atq; iusticiā / quaz
 altera iposito sibi tāto mūere ogregauit tā multipli
 ces omeat9 / altera q̄ equalitatē per oēs seruauit . Nā
 de magnanimitate qd loquar / q; vendit9 a fratrib9
 in seruitutem / nō retulit iniuriā / sed famem depulit ?
 Quid de suauitate / qua dilecti fratris presentiaz pia
 fraude quesuit / quem simulato per elegantiam furto
 reum statuit rapine / vt obsidem teneret gratie ?

Vñ merito ei a patre dicitur. Filius meus ampliatius
Joseph. filius meus ampliatus zelotes. filius meus ado-
lescens. Adiuuet te dñs meus. et benedicat te benedi-
ctione celi a summo. benedictioe terre habetis oia / pp-
ter benedictione patris tui et matris tue. Inueniunt
super benedictioes montium manentium. et desideria collium
eternorum. Et in deuteronomio. Qui visus es (inquit)
in rubo / ut venies super caput Joseph. et super verti-
cem ipsius. honorificus inter fratres. primitiuus tauri de-
cus eius. cornua unicornis ipsius cornua. in ipsis ge-
tes ventilet simul usque ad extremum terre. Ipsi decem
milia Effrem. et ipsi milia Danasses.

Capitulum sextum Tres habens partes.

Talis itaque debet esse qui consilium alteri det / ut
seipsum formam aliis prebeat / ad exemplum bo-
norum operum / in doctrina / in integritate / in grauita-
te. ut sit eius sermo salubris. atque irreprensibilis. con-
siliium utile. vita honesta. sententia decora. Talis erat
Paulus. qui consilium dabat virginibus. magisterium sa-
cerdotibus. ut primum seipsum formam nobis preberet
ad imitandum. Ideo et humiliari sciebat. sicut sciuit et
Joseph. qui summo ortus patriarcharum genere / non de-
dignatus degenerare seruitute / exhibebat eam obsequiis
illustrabat virtutibus. Sciuit humiliari / qui et videri
torem / et empotorem passus est. et dominum appellabat eum.
Audi humiliantem se. Si dominus meus propter me nihil sit in
domo sua / et omnia quaecumque habet dedit in manus
meas / neque subtractum est a me quicquam preter te / que
uxor illius es / quomodo faciam verbum hoc malum.
et peccabo coram domino. Plena vox humilitatis. plena ca-
stimonie. humilitatis / quia domino deferrebat. honorifi-
cietate / quia referebat gratiam. plena quoque castimonie /

quia turpi flagicio cōtaminari / graue peccatū puta
 bat. Talis igit̄ debet eē cōsiliari⁹ / qui nihil nebulosū
 habeat. nihil fallax. nihil simulatū / quod vitā ac mo
 res ei⁹ refellat. nihil iprobū / ac maliuolū / quod auer
 tat cōsulentē. Alia sunt enim q̄ fugiunt / alia q̄ con
 temnunt. Fugim⁹ ea q̄ p̄nt nocere. q̄ maliciose p̄nt ī
 noxā serpere. vt si is q̄ cōsulit / dubia sit fide / ⁊ pecūie
 aut⁹ vt possit precio mutari / si iniuriosus / hic fugi
 tur ac declinat. Sui vero volūtarius intemperās / et
 si alienus a fraude / tñ auarus ⁊ cupidior lucri tur
 pis / hic cōtemnit. Quod enim specimē industrie / quē
 fructū laboris edere potest / quā recipere animo curā
 ac sollicitudinē / qui se corpori atq; ignauiē dederit ⁊
 Ideo boni vir cōsiliū dicit. Ego enī didici in quibus
 scio sufficiēs eē. Sciebat enī oīz maloz radicē / eē aua
 ritia. ⁊ ideo suo cōtent⁹ erat. alienū nō req̄rebat. Sa
 tis mihi ē (inquit) quod habeo. siue parū / siue pluri
 mū habeā / mihi plurimū est. Expressius aliquis dicē
 dum videtur. Signato verbo vsus est. Sufficit mihi
 (inquit) ī quo sum. idest nec deest / nec superfluit. Nō
 deest. quia nihil quero amplius. Non superfluit. qz
 non solum mihi habeo / sed pluribus. Hoc de pecunia
 ceterū de omnibus dici potest. quia sufficiebant illi
 presentia. hoc est nō maiorem honorem: nō obsequia
 vberiora desiderabat. non glorie immodice cupidus
 aut gratiā indebite querebat. sed debiti finem certami
 nis / patiens laboris / securus meriti prestolabatur.
 Scio inquit ⁊ humiliari. Non ergo indocta hūilitas
 sed que habet sui modestiā ⁊ scientiam / laudatur. Est
 enim humilitas formidinis. est imperitiē atq; igno
 rantie. Et ideo scriptura ait. Et humiles spiritu sal
 uabit. Preclare ergo dixit. Scio et humiliari.

¶ Est quo in loco. q̄ moderatōe. quo fine. i quo offi-
cio. in quo mūere. Nesciuit ¶ Pharise9 hūiliari. ideo de-
lect9. Sciuit publican9. ideo iustificat9 ē. Sciebat ⁊
abū dare ¶ Paul9. q̄a aiā habebat diuitē. ⁊ si thesau-
rū diuitis nō habebat. Sciebat abū dare. q̄ nō q̄re-
bat datū i pecunia. s̄z req̄rebat fructū i grā. ¶ Possūm9
⁊ sic itelligere / q̄a sciebat abū dare / q̄ poterat dicere.
¶ De nostrū patet ad vos o Corinthii. cor nostrū di-
latatū ē. ¶ In oībus erat imbut9 / ⁊ saturari / ⁊ esurire.
Beatus qui sciebat saturari i Christo. Nō ergo illa
corporalis / s̄z spiritalis ē saturitas / quā operat̄ sciē-
tia. Et merito sciētia op9 ē / quia nō in pane solo vi-
uit hō / s̄z in oī verbo dei. Ergo qui sic sciebat satura-
ri / ⁊ sic esurire sciebat. vt semper noua q̄reret. esuriret
deū. sitiret dñm. Sciebat esurire. qui sciebat. quia esu-
rientes manducabunt. Sciebat ⁊ poterat abundare /
qui nihil habebat / ⁊ possidebat omnia.

Egregie itaq; viros alicui p̄sidentes muneri / omen
dat iusticia. ⁊ cōtra / iniq̄tas destituit atq; impugnat
Exemplo nobis ē scriptura. q̄ dicit. quia cū popul9
¶ Israhel post mortem Salomonis / rogasset filiū eius
¶ Roboā vt releuaret ceruices eoz a seruitute dura / ⁊
paterni imperii tēperaret austeritatem / ille spreto se-
nili consilio / de suggestionē adolescentium responsum
fertur dedisse huiusmodi. quia ⁊ onus adiuiceret super
paternū iugum / ⁊ leuiora grauioribus supplicis mu-
taret. Suo responso exasperati responderūt populi.
Non est nobis portio cum Dauid. neq; hereditas in
filiis yesse. Reuertere vnusquisq; in tabernacula tua
¶ Israhel. qm̄ hic homo / neq; in principez / neq; in ducē
erit nobis. Itaq; desertus a populo ac destitut9 / vix
duaz tribuū. p̄pter dauid meritū / hēre potuit societate

Claret ergo / qm̄ equitas imperia confirmet. ⁊ iniu-
sticia dissoluat. Nam q̄o potest malitia regnū possi-
dere / que ne vnā quidem priuatā p̄t regere familiam?
Summa igitur benignitate opus est / vt non solū pu-
blica gubernacula / s; etiā priuata iura tueamur. ⁊ Stu-
rimū iuuat beniuolentia / que omnes studet beneficiis
amplecti. deuincere officiis. obpignerare gratia.

Effabilitatē quoq; sermonis / diximus ad cōciliā
dā grām valere plurimū. Sed hāc esse volumus sine
rā / ac sobriā / sine vlla adulatione. ne simplicitatē ac
puritatez alloqui / dedecet sermonis adulatio. For-
ma enim esse debemus ceteris nō solū in opere / s; etiā
in sermone / in castitate: ac fide. Quales haberi volu-
mus / tales simus. ⁊ qualē affectū habemus / talē ape-
riamus. Neq; dicam⁹ in corde nostro verbū iniquū /
quod abscondi putem⁹ silentio. quia audit in oculo
dicta / qui occulta fecit. ⁊ cognoscit secreta viscerū / q̄
sensum viscerib⁹ infudit. Ergo tāq; sub oculis cōsti-
tuti iudicis / quicquid gerimus in luce positum pute-
mus. vt omnibus manifestetur.

Capitulum septimum / Vnam continens partem .

Plurimum itaq; prodest vnicuiq; bonis iungi .
Adolescentibus quoq; vtile / vt claros ⁊ sapien-
tes viros sequant. qm̄ qui congregit sapientib⁹ / sa-
piens est. qui autem coheret imprudentib⁹ / agnoscat.
Et ad instructionē itaq; plurimū proficit / ⁊ ad p̄bi-
tatis testimonium. Ostendūt enim adolescentes / eorū
se imitatores esse quibus adherent. ⁊ ea diualescit opi-
nio / q̄ ab his viuendī acceperint similitudinē / cū q̄
bus cōuersandī hauserint cupiditatē. Inde tātus Je-
sus naue / q̄ eum nō solū erudit ad legis scientiam
Adoyū copula veruetiam sanctificauit ad gratiam.

Deniq; cū in eius tabernaculum diuina refulgeret p
sencia/videretur maiestas dñi/solus erat in taberna
culo Iesus naue. Admoyses cum dño loquebatur. Ies⁹
pariter nube sacra tegebatur. Presbyteri ⁊ populus
deorsum stabant. Iesus cū moysē ad accipiendā legē
ascendebat. Omnis populus intra castra erat. Iesus
extra castra in tabernaculo testimonii. Cuz columna
nubis descenderet/ ⁊ loq̄retur cum moysē quasi fidus
Astabat minister. Nec exibat de tabernaculo iuuenis
cuz seniores longe positi/ diuina trepidarent miracu
la. Vbiq; igit̄ inter admiranda opera/ ⁊ reuerenda se
creta/sancto moysi indiuiduus adhebat. Vnde fac
tus ē/ vt q̄ fuerat socius conuersationis/successor fieret
potestatis. Ad merito vir huiusmodi euasit/ vt sisteret
fluminū curs⁹. Diceret/ stet sol. ⁊ staret sol q̄n eis spe
ctator victorie. noctē differret. diē p̄duceret. Quod q̄
dem moysi negatū est/solus eligeret/ vt populū itro
duceret in terrā p̄missionis. Adagnus vir fidei mira
culis. magnus. triūphis. Illius angustiora opera. hu
ius p̄superiora. Vterq; igit̄ diuina subnixus grā/ vl
tra humanā p̄cessit cōditionē. Ille mari. hic celo ipe
rauit. Pulchra itaq; copula seniorū atq; adolecētū
Alīi testimonio/ alīi solatio sunt. alīi magisterio. alīi
delectationi. Vmitto q̄ Abrabe adhesit Loth adolef
centulus etiā proficiscenti. ne forte hoc propinquit
atis magis fuisse estimetur/ ⁊ necessarie potius q̄ vo
luntarie adiunctionis. Suid de helia atq; heliseo loq̄
mur. Licet non expresse heliseum iuuenem scriptura
significauerit/ aduertimus tamen ⁊ colligimus iunio
rem fuisse. In actibus apostolorū/ Barnabas/ Marcū
assumpsit. paul⁹ silam. paul⁹ thimotheū. paul⁹ tytū
Seco de illis superioribus videmus diuisa officia.

ut seniores cōsilio p̄ualerent. iuniores misterio. Ple
rūq; etiā. sturib⁹ pares / dispares etatib⁹ / sui delectā
tur copulā. sicut delectabant⁹ / Petrus ⁊ Joannes. Nā
adolecentē legimus Joannē in euāgelio / ⁊ sua voce.
licet meritis ⁊ sapientia / nulli fuerit seniorū secūdos
Erat enī in eo senectus venerabilis morū. ⁊ cana pru
dētia. Vita enī imaculata / bone senectutis stipēdiū ē.

Capitulum octauum Quinq; habens partes.

H Diuāt hoc quoq; ad profectum bone existima
tionis / si de potentis manibus eripias. inopem
de morte damnatū eruas. quantū sine perturbatione
fieri potest. ne videamur tactantie magis causa face
re / q̄ misericordie. ⁊ grauiora inferre vulnera. dū le
uioribus mederi desideramus. Jā si oppressum opib⁹
potentis / ⁊ factione magis q̄ sceleris sui prelio gra
uatum liberaueris / egregie conualescit opiniois testi
monium.

Commendat plerosq; etiam hospitalitas. Est enī
publica species humanitatis / ut peregrinus hospitio
non egeat. suscipiatur hic officiose. pateat aduentū
ianua. Valde id decorum totius est orbis existimati
one / peregrinos cū honore suscipi / nō deesse mēse hos
pitalitatis grāz. occurrere officii liberatitatis. explo
rare aduentus hospitū. Quod Abrahā laudi ē datū. q̄
ante ianuā suā speculabat⁹. ne forte p̄teriret peregrin⁹
aliquis. ⁊ diligēter p̄tendebat excubias / ut occurreret
ut p̄ueniret. ut rogaret. ne trāsiret hospes / dicens. Dñe
si inueni grām ante te / ne p̄terieris puerū tuū. Et ideo
p̄ hospitalitatis mercede / fructū posteritatis recepit
Loth quoq; nepos eius / non solū genere / sed etiā vir
tute proximus / propter hospitalitatis affectum / zo
domitana a se suisq; supplicia extorsit.

Decet igitur hospitem esse benignum. iustum. non alieni cupidum. immo de suo iure cedentem potius aliqua si fuerit laesitatus / quam aliena iura pulsantem. fugitantem litium. abhorrentem a iurgiis. redimentem concordiam / et tranquillitatis gratiam. Siquidem de suo iure virum bonum aliquo relaxare / non solum liberalitatis / sed plerumque etiam commoditatis est. Primum dispendio litis carere non mediocre est lucrum. Deinde accedit ad fructum quo augetur amicitia. Ex qua oriuntur plurime commoditates que contemnti / aliquo in tempore postea fructuose erunt. In officii autem hospitalibus / omnibus quidem humanitas impartienda est. iustis autem uberior referenda honorificentia. Quicumque enim iustum receperit in nomine iusti / mercedem iusti accipiet. ut dominus pronunciauit. Tanta autem apud deum est hospitalitatis gratia ut ne potius quidem aque frigidae / a premiis remunerationis immunis sit. Vides quia Abrahamam deum receperit. unde scis / ne et tu / cum suscipis hominem / suscipias Christum? Licet in hospite sit Christus. quia Christus in paupere est. sicut ipse ait. In carcere eram. et venistis ad me. nudus eram. et operuistis me.

Suaue est igitur non pecunie / sed gratie studere. Verum hoc malum ianodum humanis influxit mentibus / ut pecunia honori sit. et animi hominum diuiciarum admiratione capiantur. Inde se immergit avaritia / veluti quedam honorum ariditas officiorum. ut homines damnum putent / quicquid propter morem impendit. Sed etiam in hoc aduersus avaritiam (ne quod afferre possit impedimentum) precepit scriptura venerabilis. dicens. Quia melior est hospitalitas cum oleo. Et infra. Melior est panis in suauitate cum pace. Non enim prodigos nos docet esse scriptura. sed liberales. Largitatis enim duo sunt genera. Vnum liberalitatis.

Alterū prodige effusionis. Liberale est hospitio recte. nudū vestire/redimere captiuos/ non habentes sumptū/iuuare. Prodigum est sumptuosus effluere re conuiuis: et vino plurimo. Vnde legisti. Prodigiū est vinum. et contumeliosa ebrietas. Prodigiū est popularis fauoris grā exinanire proprias opes. Quod faciūt qui ludis circēsis/ vel etiā theatralibus/ et muneribus gladiatoris/ vel etiā venationib9/ patri montū dilapidant suū. ut vincāt superiorū celebritates. cū totū illud sit iane/quod agūt. Sūquidem etiā bonorū operū sumptibus/immoderātū esse nō deceat

¶Vulchra ergo liberalitas erga ipos quoq; pauperes mensuram tenere. ut abundes pluribus. nō conciliandi fauoris gratia ultra modū fluere. Quicquid ex affectu puro ac sincero promit/ hoc est decorum. Non superfluas edificationes aggredi. nec pretermittere necessarias. Et maxime sacerdoti hoc cōuenit/or nare dñi templum decore congruo. ut etiā hoc cultu/ aula dñi resplendeat. Impensas minime cōuenientes frequentare/quantū oporteat largiri peregrinis. nō superflua/ sed competentia. nō redundātia/ s; cōgrua humanitati. ne sumptu pauperum/ alienā sibi querat grāz. ne restrictiorē erga clericos/ aut indulgentiorē se prebeat. Alterum enim inhumanum/ alteruz prodigiū si aut sumptus desit necessitati eorum / quos a sordidis cogitationis aucupis retrahere debeas / aut voluptati superfluat.

Capitulum nonum Tres habens partes.

Quinetiā verborū ipoz/ et preceptorū eē mensurā cōuenit. ne aut nimia remissio videatur/ aut nimia severitas. ¶Meritoq; enim remissiores malūt esse. ut videantur boni esse. Sed nihil simulatum et fictum /

esse vere virtutis / certū est. Guinetiā diuturnū esse nō
solet. In principio vernat. In processu tāq̃ floscul⁹
dissipat⁹ / ⁊ soluit⁹. Quod aut̃ verū ac sincerū / alta sū
datur radice. Et vt exēplis assertiones nostras p̃be
mus (qm̃ que simulata sunt / diuturna eē nō possunt
sed tanq̃ ad tempus virentia cito decidunt) ex ea fa
milia / ex qua nobis plurima ad virtutis p̃fectū exē
pla accersiuimus / vnū simulationis ⁊ fraudis. p̃fera
m⁹ testimoniū. Absolon erat Dauid Regis filio. deco
re insignis. egregius forma. prestās inuenta. ita vt
vir talis in Israhel nō reperiret. a vestigio pedis /
vsq̃ ad verticem unmaculatus. Is fecit sibi curtus /
⁊ equos / ⁊ viros quinq̃ginta / qui p̃currerent ante eū
Surgebat diluculo. ⁊ stabat ante portā in via. ⁊ si
quē aduertisset regis iudicia q̃rentē. accedebat ad eū
dicēs. Ex qua ciuitate es tu. Rñdebat. Ex tribu vna
sum de Tribubus israhel seruus tuus? Referebat ab
solon. Verba tua bona sunt ⁊ directa. ⁊ q̃ te audiat
non est tibi datus a rege. Quis constituet me iudicē?
Et q̃squis ad me veniet / cuiq̃q̃ fuerit iudiciū neces
sariū / iustificabo illū. Talibus delinibat singulos ser
monibus. Et cū accederent adorare eū / extendens ma
nus suas / app̃hendebat. atq̃ osculabat⁹ eos. Sic con
uerit in se corda oīm / dū blāditie huiusmodi intimo
rū tangunt viscerū sensum. Sed delicati isti ⁊ ambitī
osi elegerūt honorabilia / ⁊ grata ad tempus / ⁊ iocun
da. Vbi aut̃ parua p̃cessit dilatio / quā prudens oīm
p̃pheta / paulisper cedendo interponendā putauit nō
potuerūt tolerare ac sustinere. Deniq̃ nō dubitās te
victoria Dauid / oīmendabat filiū dimicaturis / vt ei
parcerent. ⁊ deoq̃ nec prelio interesse maluit. ne vel re
ferre arma parricide licet videretur / sed tamen filio .

Liquet igitur ea esse perpetua ac solida / que vera sunt
 ⁊ que sincere potius q̄ dolo congregantur. Ea vero
 que simulatione atq; assentatione parata sunt / non
 posse diu perseverare.

Suis igitur / vel illos qui pecunia ad obedientiam
 redimunt / vel eos qui assentatione inuitant / fidos si
 bi arbitretur? Nam ⁊ illi frequenter se vendere volūt
 ⁊ isti imperia dura ferre nō possunt. Sui leui assenta
 tiuncula facile capiuntur / si perstrinxeris verbo / im
 murmurant / deserunt / ⁊ infesti abeunt / indignantes re
 linquunt / imperare malunt q̄ obedire. Quasi obnox
 ios beneficio / subiectos sibi debere esse existimāt / quos
 prepositos sibi habere debeant. Suis igitur sibi fide
 les putet / quos vel pecunia vel adulatōe sibi obliga
 tos creiderit. Nā ⁊ ille qui pecuniā acceperit / vilē se
 ⁊ despectū indicat / nisi sepe redimat. Itaq; frequēter
 expectat pretiū suū. ⁊ ille qui obsecratione ambitus
 videtur / vult semper se rogari.

Ergo bonis actibus ⁊ sincero proposito / nitendū
 ad honorem arbitror. ⁊ maxime ecclesiasticum. ut ne
 q; resupina arrogantia / vel remissa negligentia sit.
 neq; turpis affectatio. ⁊ iudiciorum ambitio. Ad omnia
 abundat animi directa simplicitas. satisq; seip̄sa cō
 mendat. In ipso vero munere / neq; seueritatez esse du
 ram conuenit / nec nimiam remissionez. ne aut potesta
 tem exercere / aut sumptum officium nequaquā implere
 videamur.

Capitulum decimum Quattuor habens partes.

Nitendū quoq; ut bñficiis atq; officiis oblige
 m⁹ plurimos. ⁊ collatā reseruem⁹ grām / ne iure
 beneficii fiant immemores / qui se grauite lesos do
 lent. Sepe enim vsu venit / ut quos gratia foueris /

vel aliquo superiore emulaueris gradu / auertas si i
digne aliquē preponendū iudices. Sed ⁊ sacerdotem
beneficiis suis vel iudiciis / fauere cōuenit. vt equita
tē custodiat. ⁊ presbytero vel ministro deferre vt pa
renti. Neq; eos qui semel probati sunt / arrogantes eē
oportet. sed magis tanq̃ memores gratie / humilitatē
tenere. Neq; offendi sacerdotē / si aut presbyter / aut
minister / aut quisq; de clero / aut misericordia / aut ie
iunio / aut integritate / aut doctrina / aut lectione / ext
stimationē accumulēt suā. Gratia enim ecclesie. laus
doctoris est / bonū opus alicuius predicari. ita tamē
si nullo studio fiat iactantie. Laudent enim vnūquē
q; proximorū labia. ⁊ nō suū os. ⁊ cōmendent opera
nō studia sua. Ceterū si quis nō obediat ep̃o / ⁊ extol
lere atq; exaltare sese desideret / obumbrare merita ep̃i
simulata affectatione doctrine / aut humilitatis / aut
misericordie / is a vero deui⁹ / superbit. S̃m veritatis
ea ē regula / vt nihil facias cōmendādi tui causa / quo
minor alius fiat. Neq; si quid boni habeas / id ad de
formationē alterius ⁊ vituperationem exerceas.

Non defendas improbū. ⁊ sancta indigno cōmit
tenda arbitreris. neq; urgeas / ⁊ impugnes / cuius cri
men nō deprehenderit. Nā cū in omnibus iniusticia ci
to offendat / tum maxime in ecclesia / vbi equitatē esse
oportet. vbi equitatem haberi decet. vt nihil sibi po
tentior vendicet. nihil plus vsurpet dicitur. Siue enī
pauper / siue diues / in Christo vnum sunt. Nihil
sanctior sibi plus arroget. Ipsum enim parem esse /
est humiliorem esse. Sed nec personam alterius acci
piamus in iudicio. gratia absit. causam merita de
cernant. Nihil sic opinionem / immo fidem grauat
q̃ si in iudicando / potentiori tones cām inferioris.

vel pauperem innocentē arguas / diuitē excuses reum
culpe. *¶* Ironiū quidem est genus hominū fauere bono
ratoribus. ne lesos sese putent. ne uicci doleāt. Sed
primū si offensam uerens / nō recipias iudiciū. si sa
cerdos es / aut si quisq; alius / nō laceffas. Licet tibi
silere in negotio dūtaxat pecuniario. quanq; sit con
stantie adesse equitati. In causa autē dei / ubi cōmunio
nis periculū ē etiā dissimulare / peccatū est nō leue.

Quid autē tibi prodest fauere diuiti? An quia citi9
amantem remunerat? His enim fauemus frequētius /
a quibus referende vicem speram9 gratie. Sed eo ma
gis infirmo ⁊ inopi nos studere cōuenit / q̄a p̄ eo qui
nō habet / remunerationē speramus a dño Iesu. Qui
sub specie cōiuiui / generalē virtutū edidit formā. ut
his potius nostra conferamus beneficia / qui nobis
ea nō possent rēpsentare. dicēs / ad cōiuiū atq; epu
las / non eos qui diuites sunt / sed qui pauperes inui
tandos. Diuites enim rogari videntur / ut ipi quoq;
nobis reddant cōiuiuium. *¶* Pauperes (quia nō habent
quod restituant) cum acceperint / remuneratōrē nobis
faciunt deū. qui pro paupere obliganduz obtulit. Ad
ipm quoq; seculi vsum / consolatio beneficiū facta in
pauperes / magis q̄ in locupletes plus iuuat. quia di
ues dedignatur beneficium. ⁊ pudet eum debitorē esse
gratie. Quinetiam id quod collatū est sibi / meritis su
is arrogat quod velut debitum acceperit. vel ideo da
tum sit / eo q̄ qui dedit / reddendum sibi a diuite vbe
rius estimauerit. Ita in accipiēdo beneficio / eoi9 q̄
acceperint diuites / dedisse magis q̄ accepisse existi
mant. pauper vō / ⁊ si non habet vnde reddat pecuniā
refert gratiam. In quo certū est / q̄ plus reddat / q̄ ac
ceperit. *¶* Pecunia enī nūmo soluit. grā nūq; exinanit.

Rendendo vacuat pecunia. gratia autē ⁊ habendo soluit. ⁊ soluendo retinet. Deinde quod diues refugit / pauper fatet. q̄ sit obligatus debito / sibiq; subuentū Non honori suo delatū putat. donatos sibi arbitrat̄ filios. vitā reddicā. referuatā familiā. Quāto igitur melius / apud bonos / q̄ apud ingratos locare beneficium? Unde dñs ad discipulos ait. Nolite possidere aurū / neq; argentū / neq; pecuniā. qua velut falce / pullulante in pectoribus hūmanis succidit avaritiā Petrus quoq; claudo (qui ex utero matris sue portabat) ait. Argentū ⁊ aurū nō habeo. sed quod habeo hoc do tibi. In nomine Jesu Christi nazareni surge. ⁊ ambula. Itaq; pecuniā nō dedit. sanitatem dedit. Quāto melius ē salutē habere sine pecunia / q̄ pecuniā sine salute? Surrexit claudus / quod non sperabat. pecuniam non accepit / quam sperabat.

Sed hec vix in sanctis dñi reperit̄ / vt diuitie cōtēpti sint. Ceterū ita incubuerūt mores hoīm admiratione diuitiaz / vt nemo nisi diues / honore dign⁹ putet. Neq; hic recens vsq; sed iā dudū (quod peius ē) inoleuit hoc vitium hūanis mentib⁹. Siquidē cū Hierico magna ciuitas / tubaz sacerdotaliū sono corruiss; ⁊ Jesu naue potiret̄ victoria / cognouit ifirmatā esse v̄tutē populi per avaritiā. atq; auri cupiditatē. Nā cū de spoliis vr̄bis incēse / sustuliss; Achar vestē aureā ⁊ ducēta argēti didragmata / ⁊ linguā aureā / oblat⁹ dño negare nō potuit. sed perdidit furtū. vetus igit̄ ⁊ antiqua avaritia ē. que cum ip̄is diuine legis cepit oraculis. immo propter ip̄am reprimendā / lex data ē Propter avaritiā / Balaac putauit Balaā p̄mis posse tēptari / vt malediceret populū patz. ⁊ viciss; avaritiā / nisi dñs a maledicto eum abstinere veuisset.

Propter auaritiā precipitatus achar in exitum
 deduxerat totam plebem parentum. Itaq; Jesus na
 ue/ qui poterat solem statuere/ ne procederet/ auaritiā
 hominū non potuit sustere/ ne serperet. Ad vocem eius
 sol stetit. auaritia non stetit. Sole itaq; stante/ confe
 cit Jesus triūphum. auaritia autē pcedente/ pene ami
 sit victoriā. Suid fortissimū omninū Sampson? Non
 ne Dalide mulieris sue dilecte auaritia decepit? Ita
 q; ille qui rugientē leonē manibus discerpit/ qui vi
 ctus/ et alienigenis traditus/ sine vlllo adiutore solus
 dissolutis vinculis/ mille ex his peremit viros/ qui fu
 nes intextos neruis velut mollia sparti fila dirupit/
 is super genua mulieris inflexa ceruice/ truncatus in
 uicti criminis ornatum/ prerogatiuam sue virtutis ami
 sit. Influxit pecunia in gremiū mulieris. et a viro dis
 cessit gratia. Feralis igit auaritia. illecebrosa pecūia
 que habentes contaminat. non habentes/ non iuuat.
 Esto tamen vt aliquando adiuet pecunia/ inferiore
 tamen/ et ipm desiderantem. Suid ad eum qui non de
 siderat/ qui nō requirit/ qui auxilio eius nō indiget/
 studio nō flectitur? Suid ad alios/ si ille copiosior q̄
 habet? Nūquid idcirco honestior qui habet/ per quod
 honestas plerunq; amittitur? Suid habet quod custo
 diat magis q̄ quod possideat? Illud enim possidem⁹
 quo vtimur. Quod autem ultra vsum est/ non vtiq;
 habet possessionis fructum. sed custodie periculum.
 Ad summam nouimus / q̄ pecunie contemptus/ iusti
 tie forma sit. et ideo auaritiā declinare debemus. et
 omni studio intendere/ ne quid faciamus vnq̄ aduer
 sus iusticiā. sed in omnibus gestis et operibus custo
 diamus eam.

Capitulum vndecimum Tres habens partes.

Sed volum⁹ cōmēdare nos deo / caritatē habeam⁹
Unanimes sim⁹ . hūilitatē seq̄mur . alterutrū exi
stimātes superiorē sibi . Hec ē humilitas / si nihil sibi
quis arroget . ⁊ inferiore se esse existimet .

Episcopus / vt mēbris suis / vtatur clericis . ⁊ ma
xime ministris qui sunt vere filii . Quem cuiq; viderit
aptum muneri / ei deputet . Cum dolore amputat⁹ etiā
que putruit pars corporis . ⁊ diu tractatur si potest
sanari medicamentis . si non potest / tunc a medico bo
no abscondit⁹ . Sic ep̄i affect⁹ boni est / vt optet sana
re infirmos . serpentina auferre vlcera . adurere aliqua
non abscondere . Postremo quod sanari nō p̄t / cū do
lore abscondere . Vnde pulcherrimū illud p̄ceptum ma
gis eminet / vt cogitemus / non que nostra sunt / sed q̄
aliorū . Hoc enim modo / nihil erit / quod vel irati / no
stro indulgeamus affectui / vel fauentes / nostre plus
iusto tribuamus aliquo voluntati .

Hoc maximū incentiuū misericordie / vt compatiā
mur alienis calamitatibus . necessitates alioꝝ . quan
tū possumus inuenimus . ⁊ plus interdū q̄ possumus .
Melius est enī p̄ misericordia causas prestare / vel
inuidiā perpeti / q̄ p̄tendere inclementiā / vt nos aliquū
in inuidiā incidamus . Quia cōfregerimus vasa misti
ca / vt captiuos redimerem⁹ (quod Arriani displice
re potuerat) nec tam factū displiceret / q̄ vt esset qd̄
in nobis reprehēderent . Quis autē est tā durus / immi
tis / ferreus / cui displiceat q̄ homo redimit⁹ a morte /
femina ab ipuritatib⁹ barbaroꝝ q̄ grauiorē morte
sunt / adolefcētule vel pueri vel infātes ab idoloꝝ ora
giis / q̄b⁹ mortis metu inq̄nabant⁹ ? Quā cām / nos q̄si
nō sine rōe aliq̄ gessim⁹ / tñ ita in populo p̄secuti / su
m⁹ / vt cōfiteremur multoq; fuisse omodi⁹ astruerem⁹

vt animas dñi / q̄ aurū seruarem⁹. Sui enim sine au
 ro misit apostolos / ecclesias sine auro congregauit. Au
 rū ecclesia habet. nō vt seruet / sed vt erogat / vt subue
 niat in necessitatibus. Suid opus est custodire / quod
 nihil adiuuat? An ignoramus / quantū auri ⁊ argēti
 de tēplo dñi Assyri sustulerint? Nōne meli⁹ oflāt sa
 cerdotes ppter alimoniā pauperū si alia subsidia de
 sint / q̄ sacrilegus otaminata asportet hostis? Nōne
 diciturus est dñs / cur passus es tot inopes fame emo
 riri? Et certe habebas aurū / ministrasses alimoniam.
 Cur tot captiui deducti in omertio sunt / nec redēpti?
 Cur tot ab hoste occisi sunt? Melius fuerat / vt vasa
 videntū seruares / q̄ metallorū. His nō posset rñsuz
 referri. Suid enim diceres. Timui ne templo dei orna
 tus deesset. Respōderet. Aurū sacramenta nō querūt.
 neq; auro placent / que auro nō emunt. Ornatus sa
 cramentoz / redemptio captiuoz ē. Vere illa sunt va
 sa preciosa / que redimūt animas a morte. Ille ver⁹
 thesaurus est dñi / qui operat / quod sanguis eius ope
 ratus est. Tunc vas dñici sanguinis agnoscit / cū in
 utroq; viderit redēptionē. vt calix ab hoste redimat
 quos sanguis a peccato redemit. Q̄ pulchrū / vt cum
 agmina peccatorū ab ecclesia redimunt / dicat⁹ hos
 Christi redemit. Ecce aurū Christi / quod probari p̄t
 Ecce aurū vtile. Ecce aurū Christi / quod a morte libe
 rat. Ecce aurū quo redimit pudicitia. seruat casti
 tas. Nos ergo malui vobis tradere liberos / q̄ aurū
 reseruare. Hic nūerus captiuoz / hic ordo p̄stantior ē
 q̄ species vasculoz. Huic muneri p̄ficere debuit auz
 redēptoris / vt redimeret periclitātes. Agnosco infu
 sum auro sanguinē / nō solū rutilasse / verū etiā diuine
 operationis impressisse virtutē / redēptionis munere.

Tale aurū sanctus martir Laurentius dñō referua
uit. a quo cū quererētur thesauri ecclesie/ promisit se
demonstraturū. Sequenti die pauperes duxit. Inter
rogatus/ ubi essent thesauri quos promiserat/ osten
dit pauperes. dicens. Hi sunt thesauri ecclesie. Et ve
ri thesauri. in quibus Christus est. in quib9 fides est
Deniq; apostol9 ait. Habētes thesaurū in vasis ficti
lib9. Quos meliores thesauros habet Christ9/ q̄ eos
ī quib9 se esse dixit. Sic enim scriptū ē. Esuriui. ⁊ de
distis mihi māducare. sitiui. ⁊ dedistis mihi bibere.
hospes erā. ⁊ collegistis me. Quod enī vini hor9 fecistis
mihi fecistis. Quos meliores Iesus habet thesauros/
q̄ eos in quib9 amat videri. Hos thesauros demon
strauit Laurēt9. ⁊ vicit/ q̄ eos nec persecutor potuit
auferre. Itaq; Joachim q̄ aurū in obsidiōe seruabat
nec dispēsabat alimonie sparāde/ ⁊ aurū vidit eripi
⁊ se in captiuitatē deduci. Laurētius/ q̄ aurū ecclesie
maluit erogare pauperibus/ q̄ persecutoris referuare
p̄ singulari sue interpretationis viuacitate/ sacrā mar
tirū accepit coronā. Nunquid dictū ē sancto Laurē
tio/ nō debuisti erogare thesauros ecclesie/ vasa sacra
mentorū vendere? In quos vsus/ vasa ecclesie sin dis
partiēda/ vel qualiter/ quib9 ex causis/ tm̄ opus est
vt quis fide sincera ⁊ perspicaci p̄uidētia mun9 hoc
īpleat. Sane si in sua aliquis deriuat emolumēta/ cri
mē est. Sin vero pauperib9 erogat/ captiuū redimit/
misericordia est. Nemo enim p̄t dicere/ cur pauper vi
uit. Nemo p̄t queri/ quia captiuū redempti sunt. Nēo
p̄t accusare/ quia dei templum est edificatū. Nemo
potest indignari/ quia humādis fidelīū reliquiis/ spa
cia laxata sunt. Nemo potest dolere/ quia in sepul
chris Christianorum/ requies defunctorum est.

In his tribus generib9 / vasa ecclesie etiã initiata / cõ
 fringere / oflare / vendere licet. Opus est / vt de ecclesia
 mistici poculi forma nõ exeat. ne ad vs9 nefarios / sa
 cri calicis ministeriũ trãsserat. Ideo itra ecclesiã / pri
 mü q̄sita sunt vasa / q̄ initiata nõ essent. Deinde omi
 nita. Postremo cõflata per minutias erogatõis dis
 p̄sata egẽtib9 / captiuoz quoq; p̄cis p̄fecerunt. Sed
 si defunt noua / 7 q̄ nequaq; initiata videãt / i h9mõ
 vs9 quos supra dixi9 / õia arbitror pie posse ouerri
 Capitulum duodecimum Vnam continens partẽ.

ILud sane 7 diligenter tuendum est / vt deposita
 viduarum intemerata maneant. sine vlla seruẽ
 tur offensione. Non solum viduarum / sed etiam om
 num. Fides enim exhibenda est omnibus. sed maior
 est causa viduarum 7 causa pupillorum. Deniq; hoc
 solo viduarũ nomine (sicut in libris machabeorũ le
 gemus) cõmendatũ templo / omne seruatiũ est. Nã cuz
 iudiciũ factũ esset pecuniarũ / quas in tẽplo hieroso
 linis maximas repperiri posse Symõ nefari9 / Anthi
 ocho regi prodidit / missus in rem Heliodorus / ad tẽ
 plum venit. 7 summo sacerdoti aperuit iudiciũ iudiciã
 7 aduentus sui causam. Tũc sacerdos deposita esse di
 xit viduarũ. 7 victualia pupilloz. Cum Heliodor9
 ereptũ ire vellet / 7 regis vendicare cõmodis / sacerdo
 tes ante altare iactauerũt se induti sacerdotales sto
 las. 7 deũ viuũ q̄ de depositis legẽ dederat flẽtes inuo
 cabant / custodẽ se p̄ceptoz prestare suoz. Vult9 ve
 ro 7 color summi sacerdotis immutatus / declarabat
 dolorem animi 7 mentis intente sollicitudinem. Fle
 bant omnes / q; in contemptũ locus ventur9 foret / si
 nec in tẽplo dei tota fidei seruaret custodia. Accincte
 q; mulieres peccus / 7 clausẽ virgines / pulsabãt tanuã

Ad muros alii currebant. per fenestras alii prospecta-
bant/omnes ad celum tendebant manus orantes/ vt
suis dñs adesset legibus. Heliodorus aut̄ nec is terri-
tus/quod intenderat urgebat. ⁊ satellitibus suis era-
riū sepserat/cuz subito apparuit illi terribilis eques
armis prefulgēs aureis. equus aut̄ eius erat insigni
ornatus operatorio. Alii quoq; duo iuuenes apparu-
erūt in virtute inclita. decore grato. cū splendore glo-
rie/spectosi amictu. qui circūsteterunt eum. ⁊ vtraq;
ex parte flagellabāt sacrilegū/sine vlla intermissione
cōtinuato verberere. Quid multa? Circūsusus caligine
in terram cecidit. ⁊ euidenti diuine operationis indi-
cio/examinatus iacebat. nec vlla spes in eo restitabat
salutis. Vborta ē leticia meuentib; metus superbis.
Deiectiq; ex amicis Heliodori quidaz/rogabāt Dñiā
vt vitam posceret ei. qm̄ sup̄remū gerebat spiritum.
Rogante itaq; sacerdote summo/iidem iuuenes iteruz
Heliodoro apparuerūt/isdem amicti vestibus. ⁊ dixe-
runt ad eum. Dñie summo grās age sacerdoti. ppter
quē tibi vita est reddita. Tu aut̄ expertus dei flagel-
la/vade ⁊ ānuncia tuis omnibus/quātū cognoueris
templi religionē/ ⁊ dei potestātē. His dictis non com-
paruerunt. Heliodorus itaq; recepto spiritu hostiam
dño obtulit. Dñie sacerdoti grās egit. ⁊ cū exercitu /
ad regem reuersus est dicens. Si quem habes hostem /
aut insidiatorem rerum tuarum/illum illuc dirige. ⁊
flagellatum recipies eum. Seruanda est igitur filii de-
positis fides. adhibenda diligentia. Egregie hinc
vestrum enitescit ministerium / si suscepta impressio
potentis/quam vel vidua vel orphani tolerare non
queant/ecclesie subsidio cobibeatur. Si ostēdatis pl;
apud vos mandatum dñi q̄ diuitis valere gratiā.

meministis ip̄i quotiens aduersus regales impetus /
 pro viduarū immo omniū depositis / certamen subie-
 rimus. Cōmune hoc vobiscū / mibi recens / exemplū ec-
 clesie ticiensis proferā . que vidue depositū / quod sus-
 ceperat / amittere periclitabat̄ . Interpellāte enim eo /
 qui sibi illud imperiali rescripto vendicare cupiebat
 clerici cōtendebant autoritatē . Honorati quoq; 7 in-
 tercessores dati / nō posse preceptis imperatoris obui-
 ari / ferebant . Legebāt rescripti forma . director ma-
 gister officiorū statuta agens in rebus / imminebat .
 Quid plura? Tradendū erat . tñ cōmunicato mecum
 consilio / obsedit sanctus ep̄s ea conclauia / ad q̄ trās-
 latum illud depositum vidue cognouerat . Quod ubi
 non potuit auferre / recep̄tuz est sub cyrographo . Ho-
 stea iterū flagitabat̄ ex cyrographo . preceptū impe-
 rator iterauerat . vt ip̄e per semetip̄m nos cōueniret .
 Negatū est . 7 exposita diuine legis autoritate / 7 serie
 lectionis / 7 heliodori periculo / vix tandē rationē im-
 perator accepit . Post etiā temptata fuerat obreptio
 sed preuenit sanctus ep̄s . vt redderet vidue quod acce-
 perat . Fides interim salua est . impressio non est for-
 midini . quia res / non fides / periclitabatur .

Capitulum tredecimum Unā continens partem.

Filii . fugite ip̄obos . caute infidos . Inter ip̄o-
 bū 7 inuidū hoc interest . Improb9 suo delecta-
 tur bono . inuidus torquetur alieno . Ille diligit ma-
 la / hic bona odit . vt prope tolerabilior sit / qui sibi
 vult bene / q̄ qui male omnibus . Filii ante factum
 cogitate . 7 cū diutius cogitaueritis / tunc facite quod
 probatis . Laudabilis mors . cum occasio datur / ra-
 pienda est . Illico dilata gloria fugit . nec facile cōpre-
 hendit̄ . Fidem diligit / qm̄ per fidem 7 dilectionem /

Jostas magnum ab aduersariis amorem acquisiuit/
qm̄ celebrauit pascha dñi/cū esset annorū decem ⁊ oc
to/quēadmodum nemo ante eum. Celo itaq; ut vicit
superiores/ita ⁊ vos filii zelum dei sumite. Exquirat
vos dei zelus/ ⁊ deuoret. ut vnusquisq; vestrū dicat
Exquisiuit me zelus domus tue. Apostolus Christi
Celotes dictus est. Suid de apostolo dico? Ipse dñs
ait. Zelus domus tue comedit me. Sit ergo inter vos
dei zelus. non iste humanus que inuidiam generat.
Sit inter vos pax. que exuperat omnem sensuz. Ama
te vos inuicem. nihil caritate dulcius. nihil pace gra
tius. Et vosp̄i scitis/ q; pre ceteris vos semper dile
xi/ ⁊ diligo. quasi vnus patris filii/ coaluistis in affe
ctu germanitatis. Sive bona sunt tenete. ⁊ deus pacis
⁊ dilectionis erit vobiscum in domino Iesu. Cui ē ho
nor: ⁊ gloria/ ⁊ magnificentia/ ⁊ potestas. cū sancto
sp̄ritu in secula seculorum.

Ambrosii Doctoris eximii Liber secundus in quo
de Utili/Officiisq; ad vitam consequendum beatam
disputatur/ Finit feliciter.

Tertius in quo de honesti/ Utilisq; comparatiōe
(puta quod illorū sit dignibilis) differitur/ incipit.
⁊ in quattuor partitur tractatus.

Tractatus primus quasi probemialis/ ostendens
sanctos/priores philosophis/laudabiles fore ocio /
vtili solitudineq; fructuosa/ ⁊ iporum sanctorū ociū
⁊ solitudinem / philosophorum ocio atq; solitudine
honestate vtilitateq; precellere/ Vnum continet capi
tulum/quod in Duas diuiditur partes.